

VERSLAG AAN DE TWEDE KAMER INZAKE HET WERKBEZOEK VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE AAN CYPRUS, GRIEKENLAND EN MALTA, MEI 2009.

Inleiding

Van 25 tot en met 29 mei 2009 heeft de Staatssecretaris van Justitie Nebahat Albayrak een werkbezoek gebracht aan respectievelijk Cyprus, Griekenland en Malta. Tijdens dit werkbezoek heeft zij zich met name op de hoogte gesteld van de migratieproblematiek, waarmee genoemde zuidelijke lidstaten zich geconfronteerd zien. Het bezoek was erop gericht te bezien hoe in Europa de verschillen van inzicht ten aanzien van de korte termijn maatregelen kunnen worden overbrugd, alsook om een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen ten aanzien oplossingen voor de middellange en lange termijn. Het werkprogramma voorzag in elke lidstaat in een drieslag waarbij de Staatssecretaris zich informeerde via gesprekken met collega-bewindslieden en ambtenaren, door bezoeken aan opvangcentra en detentiecentra en door overleggen met het maatschappelijk middenveld. Tijdens het werkbezoek werd de delegatie ondersteund door de ambassade ter plaatse.

Cyprus

Onderhoud met Ministers Sylikotes en Charalambous.

In Nicosia heeft de Staatssecretaris overleg gevoerd met de Minister van Binnenlandse Zaken, de heer Sylikotes, onder meer verantwoordelijk voor migratie-aangelegenheden en met de Minister van Sociale Zaken en Sociale Zekerheid, mevrouw Charalambous, onder meer verantwoordelijk voor de financiële ondersteuning van asielzoekers. De Staatssecretaris heeft het belang onderstreept dat, conform het Migratiepact, de Europese Unie uiterlijk in 2012 een gemeenschappelijk Europees Asielsysteem heeft gerealiseerd. Voorts lichtte zij het Nederlands standpunt toe waar het opschorting van de Dublinverordening betreft en gaf terzake de zetelkwestie van het Europees Asielondersteuningsbureau (EASO) aan, dat dit bureau naar mening van Nederland in één van de landen van de Quadrogroep kan worden gehuisvest. Voor wat betreft de EASO onderstreepte de Staatssecretaris het belang dat Nederland hecht aan kundig en ervaren personeel afkomstig uit lidstaten, welke beschikken over ruime ervaring op het terrein van asiel (zoals Nederland). Het (Nederlandse) initiatief inzake de *Temporary Desk on Iraq* (TDI), als voorloper voor het EASO, zou voorts ook zeer gebaat zijn met een detachering vanuit Cyprus.

Van Cypriotische zijde werd aangegeven dat de asielproblematiek waar Cyprus thans mee worstelt, relatief nieuw is voor Cyprus. Voorts werd waardering uitgesproken voor de bestaande samenwerking tussen Cyprus en Nederland op het terrein van de opvang van asielzoekers en illegale migranten. Cyprus verwacht in 2009 haar achterstanden waar het asielaanvragen betreft, te hebben weggewerkt, zodat eind 2009 binnen zes maanden een beslissing op een asielverzoek kan volgen. Daarnaast heeft Cyprus inmiddels de voorbereiding ter hand genomen van het Cypriotisch voorzitterschap van de Europese Unie (tweede helft 2012), waarin naar alle waarschijnlijkheid ook de tussenevaluatie van het Stockholm Programma zal plaatsvinden.

Voorts heeft de Staatssecretaris kennis genomen van de specifieke problematiek op Cyprus die het gevolg is van het de facto betreden van de zgn. 'Groene Lijn'. Cyprus is voorts uitgenodigd deel te nemen aan het project 'Particular Pressures' van *General Directors Immigration Services Conference* (GDISC). GDISC is een netwerk van 33 directeurs van migratiediensten in Europa. De GDISC High Level Working Group on Particular Pressures onderzoekt hoe lidstaten elkaar praktisch kunnen ondersteunen in de asielwerkzaamheden in

situaties waarin bijzondere druk op het asielsysteem bestaat. Vertegenwoordigers van migratiediensten uit België, Polen, Italië, Verenigd Koninkrijk, Tsjechië, Finland en Zweden nemen aan de werkgroep deel onder voorzitterschap van Nederland. De werkgroep heeft een dienstencatalogus ontwikkeld waarin migratiediensten hun diensten zoals het interviewen van asielzoekers, het beslissen op asielaanvragen, documentenonderzoek en aanvullende diensten zoals de verrichting van taalanalyses en leeftijdsonderzoeken en ondersteuning bij het terugkeerproces aanbieden, die met een missie van een nationaal ondersteuningsteam ter plaatse kan worden aangeboden aan lidstaten die om hulp vragen. De hulpvragende migratiedienst kan aangeven aan welke diensten behoefte bestaat.

Onderhoud met UNHCR Cyprus

Tijdens het overleg van de Staatssecretaris met de UNHCR-vertegenwoordigster te Cyprus, mevrouw Planas, bleek dat UNHCR kritisch staat tegenover de wijze waarop Cyprus uitvoering geeft aan het Vluchtelingenverdrag. Desgevraagd geeft de UNHCR aan dat op dit moment met name moet worden geïnvesteerd in een verbetering van de coördinatie binnen de vreemdelingenketen op Cyprus, invoering van een digitaal vreemdelingenbehandelingssysteem, training van personeel en het beschikken over betere informatie over landen van herkomst bij de beoordeling van asielverzoeken. De Staatssecretaris geeft aan dat Nederland Cyprus praktische ondersteuning op het terrein van asiel heeft aangeboden.

Bezoek Kofinou Reception Centre en centrum Vreemdelingenbewaring Nicosia

Tot slot heeft de Staatssecretaris een bezoek gebracht aan het *Kofinou Reception Centre* en een (gesloten) centrum voor vreemdelingenbewaring te Nicosia. Tijdens deze bezoeken heeft de Staatssecretaris van gedachten gewisseld met bewoners van beide centra en het personeel. De bewoners lijken hier sober doch humaan te worden opgevangen. Cyprus streeft er naar binnen twee jaar een nieuw centrum voor vreemdelingenbewaring te realiseren met een capaciteit van 300 plekken. Voorts werd en marge overlegd met de heer Michael (voorzitter) en de heer Polykarpou (oud-voorzitter), vertegenwoordigers de non-gouvernementele organisatie *Action for Equality Support Anti-Racism (KISA)*. Van de zijde van de vertegenwoordigers werd naar voren gebracht dat Cyprus waar het de integratie van vreemdelingen betreft, nog een lange weg te gaan heeft.

Griekenland

Onderhoud met Griekse Raad voor de Vluchtelingen

Gedurende het overleg van de Staatssecretaris met de voorzitter van de Raad van Bestuur van de Griekse Raad voor de Vluchtelingen (tevens eerste vice-voorzitter van het Nationale Mensenrechtencomité), mevrouw Argyropoulou werden van de zijde van de vice-voorzitter zorgen geuit over de wijze waarop Griekenland uitvoering geeft aan het Vluchtelingenverdrag. Zo is er in de optiek van de Griekse Raad een gebrek aan tolken ten behoeve van asielinterviews, zijn er te weinig opvangcentra, is er geen specifiek beleid voor kwetsbare groepen zoals alleenstaande minderjarige vreemdelingen en kenmerkt de asielpraktijk zich door lange procedures. De Staatssecretaris nam kennis van de uiteenzetting en bracht het voorgenomen presidentiële decreet ter sprake, krachtens welke het asielproces in Griekenland wordt gedecentraliseerd. De Griekse Raad voor de Vluchtelingen geeft aan haar zorgen over dit beoogde decreet aan de Griekse autoriteiten kenbaar te hebben gemaakt en spreekt de hoop uit dat die zorgen worden geadresseerd. De Staatssecretaris geeft aan zeer te hechten aan het interstatelijk vertrouwensbeginsel, thans niet over tastbaar bewijs te beschikken dat Griekenland zich schuldig zou maken aan bijvoorbeeld *refoulement* en

verzoekt de Raad om eventuele informatie over terugzendingen met haar te delen. Afrondend geeft de Staatssecretaris de Nederlandse positie weer waar het de opschorting van de Dublinverordening betreft, het belang dat Nederland hecht aan de vestiging van EASO in één van de Quadrolanden en de bezwaren die Nederland heeft waar het verplichte intra-EU-relocatie van asielzoekers en/ of vluchtelingen betreft.

Onderhoud met loco-burgemeesters Athene

Het overleg van de Staatssecretaris met resp. loco-burgemeester Gelijkheid en Sociale Integratie, mevrouw Evert, en loco-burgemeester Internationale Betrekkingen, mevrouw Daskalaki, wordt door eerstgenoemde loco-burgemeester ingeleid met de constatering dat migratie voor Griekenland in het algemeen en Athene in het bijzonder een betrekkelijk nieuw fenomeen betreft. In Athene is thans 25% van de scholieren van Albanese afkomst. In 2008 ontving de stad Athene (ongeveer 5 miljoen inwoners) 67.000 verzoeken tot naturalisatie (= 1,3%). Naturalisatie tot Grieks onderdaan is mogelijk, maar zeker niet eenvoudig. De loco-burgemeesters signaleren een toenemende problematiek waar het illegale migratie betreft. Het beroep van migranten op openbare gaarkeukens neemt toe, alsook sociale spanningen en xenofobie. De Staatssecretaris brengt de kennis en ervaring van Nederland op het terrein van integratie onder de aandacht en schetst kort op hoofdlijnen de migratie en integratiegeschiedenis van Nederland van de achterliggende jaren. Naar aanleiding van de opmerking van Griekse zijde dat Athene geen moskeeën kent, licht de Staatssecretaris kort de rol toe van de Nederlandse overheid ten opzichte van islamitische gebedshuizen en geeft aan dat in sommige gevallen de verblijfsvergunning van een radicale imam is ingetrokken. Van de zijde van de loco-burgemeesters wordt aangegeven graag, in nader contact met de stad Rotterdam, te vernemen hoe islamitische geloofsbeleving op lokaal niveau daar vorm krijgt en welke rol en verantwoordelijkheid de lokale overheid daarbij heeft. De Nederlandse ambassade te Athene zal deze verdere contacten tussen Athene en Rotterdam faciliteren.

Onderhouden met Ministers Valinakis, Pavlopoulos en Staatssecretarissen Markoyannakis en Nakos

Gedurende de overleggen van de Staatssecretaris met respectievelijk de Onderminister van Buitenlandse Zaken, de heer Valinakis (verantwoordelijk voor Europese Zaken) en de Minister van Binnenlandse Zaken, de heer Pavlopoulos, en de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken (verantwoordelijk voor Openbare orde, asiel en grensbeheer), de heer Markoyannakis en de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken (verantwoordelijk voor legale migratie), de heer Nakos, zijn de volgende onderwerpen besproken.

Van Griekse zijde wordt kort ter inleiding de aard van de migratieproblematiek geschetst waarmee Griekenland kampt. De Staatssecretaris bevestigt de berichten die zij inzake illegale migratie op regelmatige basis ook via haar collegae uit Zuid-Europa tijdens de bijeenkomsten van de Ministers voor Justitie en Binnenlandse Zaken mocht vernemen. Via dit bezoek aan Athene en morgen aan Samos, wil zij zich persoonlijk op de hoogte stellen van de situatie en om zo te zien hoe in bilateraal en in EU-verband een oplossing voor de situatie dichterbij kan worden gebracht. De Staatssecretaris beschouwt het migratievraagstuk als een gedeeld probleem in Europa, waarbij door samenwerking een adequaat Europees migratiemanagement dichterbij kan worden gebracht.

De grensbewaking en de toegang tot bescherming in Zuid-Europa is een regelmatig terugkerend punt van aandacht en zorg in Nederland, aldus de Staatssecretaris. Nederland hecht als medebewoner van het Europese huis aan het interstatelijk vertrouwensbeginsel en acht voorts (tijdelijke) opschorting van de Dublinverordening zoals door de Europese

Commissie is voorgesteld, uiterst onwenselijk. De Staatssecretaris pleit, onder verwijzing naar het *position paper* van Nederland inzake het Stockholm programma¹, nadrukkelijk voor het instellen van een onafhankelijk onderzoeksinstrument ten behoeve van Europese grensoperaties. Een mogelijke plaats voor dit instrument zou wellicht de Frontexverordening kunnen zijn.

Van Griekse zijde wordt aangegeven dat Turkije een sleutelspeler is waar het illegale migratie betreft. De samenwerking met Turkije waar het de bestrijding van illegale migratie betreft, verloopt helaas zeer moeizaam. In reactie hierop memoreert de Staatssecretaris de betekenis van de Global Approach waarmee de Europese Unie zijn externe beleid op het terrein van migratie gestalte geeft. In relatie hiermee geeft de Staatssecretaris aan dat wat Nederland betreft migratie een veel pregnantere plek in het algemene externe beleid van de Europese Unie dient te krijgen en verwijst in dit verband naar de inzet van Nederland (en de Benelux) inzake het Stockholm Programma.

De Staatssecretaris accentueert het belang van bilaterale en Europese samenwerking en attendeert op de Nederlandse expertise op asielterrein. Het is van belang dat lidstaten voldoen aan de minimumstandaarden die in Europa op het terrein van asiel zijn afgesproken. De Staatssecretaris geeft aan dat Nederland bereid is met deze expertise Griekenland verder te helpen en attendeert ook op de rol die GDISC in dit verband kan spelen. Van Griekse zijde wordt aangegeven dit aanbod zeer te appreciëren en afgesproken wordt dat Nederland op korte termijn een multidisciplinair team van experts uit de verschillende uitvoeringsorganisaties naar Griekenland zendt om op operationeel niveau te inventariseren wat de behoeften van Griekenland zijn. Op basis van de resultaten van deze missie zal worden gezien hoe de verdere samenwerking met Griekenland vorm kan worden gegeven. Afrondend wordt ook het belang onderstreept van samenwerking met landen van transit en herkomst.

Voor wat betreft de zetelkwestie inzake EASO merkt de Staatssecretaris op dat Nederland meent dat het EASO in één van de Quadro-landen kan worden gehuisvest, waarbij het EASO kan rekenen op personeel afkomstig uit lidstaten welke reeds een ruime ervaring hebben op asielterrein. De Staatssecretaris geeft in deze context voorts aan dat detachering door Griekenland bij TDI als zeer waardevol wordt beschouwd en ook in het belang van Griekenland zelf is. TDI wordt immers gezien als voorloper voor de EASO. Voorts memoreert de Staatssecretaris de groep asielzoekers welke Nederland op grond van de Dublinverordening de komende periode gefaseerd gaat terugzenden naar Griekenland en refereert aan de goede afspraken die hierover met de Griekse autoriteiten zijn gemaakt.

De Staatssecretaris brengt het Griekse streven ter sprake voor wat betreft verplichte intra EU-relocatie en begrijpt dat dit op de korte termijn wellicht enig soelaas lijkt te bieden, maar dat hiervan een enorme aantrekkingskracht uit zal gaan en hiermee Griekenland en de andere zuidelijke lidstaten feitelijk de zgn. *port of entries* van Europa worden voorstromen illegale migranten.

Van Griekse zijde wordt de 3^e bijeenkomst van het Wereldforum voor Migratie en Ontwikkeling in november 2009 te Athene ter bespreking opgebracht. De Minister geeft aan dat door ruim 35 bewindslieden is deelgenomen aan de tweede bijeenkomst in Manilla in 2008 en nodigt de Staatssecretaris uit in november 2009 naar Athene te komen. Mogelijk dat er tijdens het Wereldforum nog een '*Minister-only-meeting*' wordt georganiseerd, aldus de

---

1 TK 23490 nr. 557 Kabinetsstandpunt Stockholm Programma.

Minister. In antwoord hierop geeft de Staatssecretaris aan haar deelname te overwegen en dringt er bij haar gesprekspartner op aan tijdens de bijeenkomst in Athene aan te sturen op praktische oplossingen ten behoeve van de praktische problemen waarmee de VN-lidstaten kampen en onderstreept het belang te komen tot een actieve inhoudelijke dialoog in plaats van verklaringen welke vooraf in de verschillende hoofdsteden zijn opgesteld.

Onderhoud met de prefect van Samos

De prefect van Samos, de heer Karlas, onderstreept ter inleiding zijn waardering voor het feit dat de Staatssecretaris zich persoonlijk op de hoogte komt stellen voor wat betreft de lokale migratieproblematiek te Samos. De prefect merkt op dat de situatie op Samos waar het de problematiek inzake illegale migratie betreft, nijpend is en dat het einde van de acceptatiegraad onder de bewoners van het eiland in zicht lijkt te komen. Als voorbeeld haalt de prefect het (enige) ziekenhuis op Samos aan, dat geoutilleerd is voor de 35.000 inwoners van het eiland, maar dit heeft in 2008 10.000 extra bezoeken te verwerken gehad van de illegale migranten. Het merendeel van de migranten bereikt Samos via Turkije, dit land lijkt haar verantwoordelijkheid in het probleem waar Samos mee worstelt, echter niet serieus te adresseren. De prefect geeft aan dat de Europese Unie Griekenland terzijde moet staan op politiek, institutioneel en financieel terrein waar het illegale migratie betreft. Het merendeel van de migranten op Samos komt naar Europa met het oogmerk om werk te zoeken en dient hoegenaamd geen asiolverzoek in. De Staatssecretaris pleit voor een totaalaanpak van het migratievraagstuk, waarbij op de korte termijn meer moet worden ingezet op effectievere grensbewaking via operaties van het grensagentschap Frontex, alsook op de realisatie van kortere en snellere asielpcedures. Aansluitend informeert de Staatssecretaris hoe de terugkeer van migranten wordt opgepakt en wijst er op dat vrijwillige terugkeer in Nederland van de grond begint te komen. Van belang is het om de migrant in kwestie te overtuigen dat er geen perspectief is op legaal verblijf. Wat gedwongen terugkeer betreft dient vooral ook in Europees verband te worden opgetrokken.

Bezoek aan Centrum vreemdelingenbewaring, politie en kustwacht te Samos

Tot slot heeft de Staatssecretaris een bezoek gebracht aan het (gesloten) centrum voor vreemdelingenbewaring te Samos. Tijdens dit bezoek heeft de Staatssecretaris van gedachten gewisseld met bewoners en personeel van het centrum. De commandant van de Kustwacht, de heer Kordonouris, en de commandant van de Zeehavenpolitie, de heer Partsafas, gestationeerd te Samos, geven aan dat de problematiek inzake de illegale migratie sinds 2006 is verdubbeld. In 2006 onderschepte de Kustwacht te Samos 1.500 illegale migranten, in 2007 4.000 en in 2008 9.500. Voor de gehele zee grens tussen Griekenland en Turkije ligt het aantal op bijna 150.000 illegale migranten in 2008. De Kustwacht is inmiddels *full time* enkel met deze problematiek bezig. Eventuele asiolverzoeken worden in Athene beoordeeld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Desgevraagd antwoordt de commandant van de Kustwacht op de vraag van de Staatssecretaris dat de samenwerking met Frontex goed verloopt. De commandant van de politie geeft aan dat het tarief voor een (illegale) overtocht van Turkije naar Samos per boot thans ongeveer € 500 bedraagt. In 2008 zijn er door de Zeehavenpolitie 62 mensensmokkelaars aangehouden, het merendeel van Turkse nationaliteit. Doorgaans wordt 8 tot 10 jaar gevangenisstraf opgelegd alsook een boete van € 100.000.

Malta

Onderhoud met Ministers Mifsud Bonnici en Borg

Gedurende de overleggen van de Staatssecretaris met de Minister van Binnenlandse Zaken en Justitie, de heer Mifsud Bonnici en Minister van Buitenlandse Zaken, tevens de vice-premier,

de heer Borg, werd van de zijde van Malta de 35 door Nederland van Malta overgenomen vluchtelingen in herinnering gebracht. De Staatssecretaris haalt de actuele problematiek in Zuid-Europa aan waar het illegale migratie betreft en stelt dat, wat Nederland betreft, eventuele hervestiging vanuit Libië per definitie gecombineerd dient te worden met een versterking en uitbouw van de rol en de capaciteit van de UNHCR aldaar. De UNHCR dient nadrukkelijk te worden betrokken, de mensenrechten zijn wat Nederland betreft uitgangspunt en er dient een adequate infrastructuur te worden gerealiseerd ten behoeve van de behandeling van asiolverzoeken. Libië dient voorts haar territoriale wateren te controleren. Van ministerszijde wordt instemming betuigd met het voorstel van de Staatssecretaris om in Europees verband een instrument te creëren om onafhankelijk onderzoek in te kunnen stellen naar Frontexoperaties.

De Staatssecretaris informeert hoe Malta verder kan worden ondersteund en attendeert in dit verband op TDI, alsook het project Particular Pressures van GDISC. Voorts schetst zij het standpunt van Nederland waar het de zetelkwestie van EASO betreft, en de noodzaak om EASO te equiperen met kundig en ervaren medewerkers. Van verplichte intra-EU-relokatie verwacht Nederland, aldus de Staatssecretaris, in tegenstelling tot Malta geen heil en houdt voorts een pleidooi om migratie nadrukkelijker en frequenter onderdeel te laten uitmaken van het externe beleid van de Europese Unie, alsook voor een Europees Hervestigingsbeleid.

Onderhoud met de National Refugee Commissioner en de adjunct-directeur Organisation for Integration and Welfare of Asylum Seekers

In het onderhoud van de Staatssecretaris met de heer Friggieri (*National Refugee Commissioner*) en mevrouw Borde (adjunct-directeur *Organisation for Integration and Welfare of Asylum Seekers*) licht de Commissaris kort de rol van zijn functie en onafhankelijke instituut toe. Dit instituut is verantwoordelijk voor de behandeling van asiolverzoeken te Malta in eerste aanleg. De Commissaris heeft het aantal aanvragen jaarlijks zien verdubbelen, maar heeft de hoor- en beslis capaciteit van zijn asielapparaat navenant uitgebreid, als gevolg waarvan er geen beslisachterstanden zijn, waar het de asiolverzoeken in eerste aanleg betreft. Als prioriteiten benoemt de Commissaris het krachtig gestalte geven van de terugkeer van afgewezen asielzoekers, alsook de integratie van vluchtelingen en subsidiair beschermden in de samenleving van Malta.

De adjunct-directeur spreekt haar waardering uit voor de samenwerking met het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) en de in dit verband mede dankzij Nederland bereikte resultaten en verbeteringen, waar het de opvang van asielzoekers en illegale migranten op Malta betreft. De Staatssecretaris bekrachtigt het belang van operationele, praktische samenwerking tussen de lidstaten en ziet onderhavige samenwerking met Malta graag gecontinueerd.

Onderhoud met diverse migranten-, asiel- en vluchtelingenorganisaties

In het overleg van de Staatssecretaris met vertegenwoordigers van respectievelijk de UNHCR te Malta, de heer Hossein Kheradmand, de *Emigrants Commission*, frater Vella, *Peace Laboratory*, frater Mintoff, *Suret il-Bniedem*, de heer Gatt, *Jesuit Refugee Service*, frater Cassar en mevrouw Camilleri, licht zij haar werkbezoek aan de regio toe en merkt op dat zij heeft vastgesteld dat Malta in korte tijd veel heeft weten te bereiken waar het de uitvoering van het Vluchtelingenverdrag betreft. Aansluitend ontwikkelt het gesprek zich richting de toegankelijkheid van bescherming, waarbij de Staatssecretaris het belang onderstreept dat alle lidstaten van de Europese Unie hun bescherming inrichten conform de minimumstandaarden zoals afgesproken in de verschillende asielrichtlijnen. Van de zijde van de migranten-, asiel- en vluchtelingenorganisaties werden gezinshereniging en hervestiging als prioriteiten op het

terrein van asiel voor Malta aangemerkt. In reactie hierop licht de Staatssecretaris het Nederlands standpunt toe waar het intra-EU-relocatie betreft.

Bezoek aan het Lyster Barracks Detention Centre en Hal Far Tent Village

Tot slot heeft de Staatssecretaris een bezoek gebracht aan het (gesloten) *Lyster Barracks Detention Centre* en het opvangcentrum *Hal Far Tent Village*. Tijdens dit bezoek heeft de Staatssecretaris van gedachten gewisseld met bewoners en personeel van beide centra.

Samenvatting

Resumerend kan worden opgemerkt dat waar Nederland in de jaren '90 werd geconfronteerd met een hoge asielinstroom waarop een antwoord moest worden gevonden, dit thans anno 2009 voor de bezochte landen het geval is. De problematiek van grootschalige (illegale) migratie en asiel is een relatief nieuw fenomeen voor Cyprus, Griekenland en Malta en veel aspecten die tijdens dit werkbezoek expliciet of impliciet aan de orde kwamen, doen denken aan de situatie in Nederland begin jaren 90. Echter de buitengrenzen van Cyprus, Griekenland en Malta situeren met het Verdrag van Schengen in zekere zin direct aan Nederland. Het probleem van Cyprus, Griekenland en Malta (Zuid-Europa) is daarmee een probleem van Nederland (Noord-Europa). De illegale migrant in Athene kan een dag reizen later, de asielzoeker zijn die zich meldt bij een aanmeldcentrum in Nederland.

Aan de andere kant verschilt de aard van de problematiek in Cyprus, Griekenland en Malta. Cyprus heeft haar 'Groene Lijn'. Griekenland heeft een zeer moeilijk te bewaken buitengrens met vele eilanden en lijkt op maar zeer beperkte medewerking te kunnen rekenen van buurland Turkije. Malta en Cyprus daarentegen zijn eilanden, als gevolg waarvan illegale migranten niet of nauwelijks verder kunnen reizen waardoor de migratiedruk ter plekke tot grote hoogte is gestegen.

Turkije lijkt in Zuid-Oost-Europa een sleutelrol te vervullen waar het de bestrijding van illegale migratie betreft. Dit blijkt alleen al uit het feit dat volgens de Zeehavenpolitie te Samos het merendeel van de 62 in 2008 aangehouden mensensmokkelaars de Turkse nationaliteit bezit. Voor wat betreft de bilaterale en Unie-samenwerking met Turkije op het terrein van migratie lijken nog grote en belangrijke slagen te kunnen worden gemaakt.

Mede op basis van de inzichten welke zijn opgedaan tijdens dit werkbezoek, worden ten aanzien van de Europese Migratieagenda de volgende prioriteiten onderscheiden:

1. de noodzaak tot het verlenen van assistentie aan transitlanden, waaronder zowel begrepen capaciteitsopbouw inzake grensbewaking als inzake asielbescherming, onder gelijktijdige versterking van de rol van UNHCR;
2. het verder op orde brengen van de operationele sterkte van Frontex - en investeren in een goede registratie van zowel aangetroffen illegale immigranten als asielzoekers; voorts in Europees verband investeren in de grensbewaking in de oostelijke en zuidelijke lidstaten zonder daarbij overigens de formele verantwoordelijkheid over te nemen; deze lidstaten kunnen het echter niet alleen oplossen;
3. belangrijke voorwaarde voor het verlenen van assistentie is dat de lidstaten de huidige middelen, zoals beroep op de solidariteitsfondsen optimaal benutten en dat er een goed functionerend incidentenonderzoeksmechanisme wordt ingericht om eventuele incidentmeldingen adequaat te kunnen onderzoeken;
4. er dienen duidelijke richtlijnen te worden opgesteld voor de verantwoordelijkheidsverdeling tijdens *search and rescue* (SAR) inclusief de internationale verplichting inzake non-refoulement;

5. voorts dient de Europese Commissie meer armslag te krijgen bij de onderhandeling van readmissie-akkoorden met transitlanden en landen van herkomst en dat daarbij ook onder meer handel en ontwikkelingssamenwerking moeten worden betrokken;
6. tot slot dienen aan de buitengrenzen voorts snelle, efficiënte en zorgvuldige asielprocedures te worden ingericht onder verantwoordelijkheid van de betreffende lidstaten.

Voor de korte termijn betekenen deze prioriteiten dat investeren door de EU en individuele lidstaten zoals NL, in praktische assistentie, capaciteits- en expertiseopbouw zowel ten aanzien van de inrichting van asielprocedures en opvanglokaties, van grensbewaking als van het daadwerkelijk realiseren van terugkeer onder verantwoordelijkheid van de betreffende lidstaten, opdat afhankelijk van de voortgang die daarbij wordt gemaakt op de middellange termijn onder voorwaarden (zoals een gemeenschappelijk Europees Asielsysteem) kan worden gesproken over meer verplichte intra-EU-relocatie en een Europees hervestigingsbeleid vanuit de regio en de landen van transit.